

Dr. FR. ZBAŠNIK:

Črešnje.

Milko je poskočil od veselja v zrak, ko je njegov oče neko soboto opoldne naznanil: »Jutri napravimo izlet. Vreme se je ustanovilo in črešnje so dozorele. K mojemu bratu na kmete pojdemo in si enkrat pošteno privoščimo hrustavk, belih in črnih. V mestu tako ni, da bi si človek sadje kupoval, preveč drago je!«

»Oh, papa, to bo fletno!« je vzklikal in ploskal z rokami Milko. »To se jih najemo! In domov jih tudi prinesemo, ali mar ne, papa?«

»Mislim, da nam jih že kaj tudi s seboj dajo!«

»Veš, papa, jaz vzamem vrečo s seboj!«

»Hahaha, vrečo! Prenerodno bo, Milče, da bi nosil črešnje v vreči! Tvoji bratrančki bi se ti na glas smejali, če bi vedeli, da misliš v vreči črešnje prenašati.«

»Tisti kmetiški pobje — da bi se meni smejali in iz mene norca delali? To pa že ne! Pokažem jim!« —

»No, no, le ne bodi tako prezirljiv in ošaben! Prebrisani dečki so!«

»Ampak okorni in nerodni! Ali se ne spominjaš — tisti Jožek, ki je bil takrat o birmi pri nas — kake je počenjal? En kozarec je ubil in en krožnik!«

»To je bila nesreča!«

»In ko smo šli potem v Tivoli na izprehod, je tako po kmečko lomastil, da nas je bilo sram! Učiti smo ga morali, kako naj hodi, da bi se ljudje ne spogledavali preveč nad njim!«

»Tako ne smeš govoriti o svojih bratrancih, ljubi Milko, ako hočeš iti v goste k njim! Ti misliš nemara, da morajo biti še veseli, ako jim kaj proč odneseš?«

»Prava reč, če nam malo črešenj dajo, ki jih nič ne stanejo in jih imajo toliko, da ne vedo kam z njimi!«

»Tako nehvaležen ne smeš biti! Pa tudi tega ne smeš misliti, da si ti kaj več, ker si v mestu rojen, kakor so oni, ki so rojeni na kmetih!«

Milku se je očetovo svarilo nekoliko za malo zdelo, a veselja, ki ga je občutil ob misli, da se bo jutri po železnici vozil in da se bo črešenj lahko do sitega najedel, mu to ni skalilo. Samo ko bi že hotela biti nedelja!...

Zvečer so šli zgodaj spat, ker je vlak rano odhajal in je bilo potrebno zgodaj vstati, a Milko je tisto noč le malo spal. Vedno je sanjal in vedno se budil. Sanje pa, ki jih je imel, so bile neprijetne. Tako se mu je med drugim sanjalo, da čepi na strehi cerkvenega stolpa,

pa da ne more ne naprej ne nazaj. Ko je tako sem in tja premišljal, kako bi si pomagal iz zadrege, mu hipoma izpodrsne in on telebne v brezdanjo globočino. Z glasnim krikom se je prebudil, na srečo baš takrat, ko je že bilo treba vstati.

* * *

Črešenj je bilo pri stricu še vse več, kakor si je Milko predstavljaj. Obrodile so bile tisto leto tako kot morda še nikoli. In v obližju stričevega doma je bilo čuda mnogo črešnjevih dreves!

»Kaj, ali ni tu lepo?« je vprašala Milka mati. »Poglej, koliko črešenj vseh vrst, kakršnihkoli si poželiš!«

»Lepo je, lepo!« je pritrdjeval Milko in se željno oziral po rdečem sadu, ki je kar v grozdih visel z dreves in mu migal nasproti. Oče pa je smehljaše zrl na Milka in njegovo mamo, zadovoljen, da jima je napravil tako veselje.

Pri stričevih so bili presrčno sprejeti. Milka so njegovi bratrančki z glasnim krikom obsuli in ga vzeli takoj v svojo sredo. Videlo se je, da so oni vse bolj ponosni nanj, kakor je bil on nanje. No, pa to se je zdelo Milku povsem naravno. Ali ni bil morda vse lepše oblečen, kakor oni in se mar ni znal tudi lepše vesti od njih? Milko si ni mogel misliti, da bi ga mogli ti njegovi kmetiški bratrance v čem prekositi. Zato pa se mu je zdelo, da je popolnoma upravičeno, ako so si šteli v nekako čast, da jih je obiskal.

Stric je prinesel in postavil na mizo steklenico dobrega hruševca, strina pa domačega kruha in opresnega masla, za prvo pokrepčilo, kakor je rekla. Toda Milku so bile samo črešnje v mislih. Silil je ven in njegovi mladi sorodniki so radi ustregli njegovi želji.

»Čakaj, Milko!« mu je obetal Jožek, »zdaj boš jedel črešnje, kakršnih morda še nisi!«

In vedli so ga do drevesa, katerega veje so se kar šibile, tako polne so bile krasnih, debelih črešenj. Milku se je zdelo, da se mu naravnost ponujajo, toda kako do njih? Deblo drevesa sicer ni bilo kdovekaj visoko, pač pa dokaj obsežno in se je delilo v več vrhov.

»Kako jih pa dobimo?« je povpraševal Milko, ki je koprnel po sočnem sadu.

»Le malo potrpi!« ga tolaži Jožek. »Precej jih bomo imeli!« In takoj zakliče proti hlevu: »Jaka, slišiš, Jaka! Prinesi, prinesi sem tisto malo lestvico in jo prisloni na drevo!«

Jaka je storil, kakor mu je velel Jožek in zopet odšel po svojem opravku. Milkovi trije bratrance, od katerih sta bila dva mlajša od njega, pa so hiteli kot mačke po lestvi navzgor, ki je segala baš do tja,

kjer se je deblo cepilo v več vrhov. Od tu naprej pa so se oprijemali vej in spenjali po njih kvišku, pa tudi poplezali so sem ter tja, ako je bil presledek med posameznimi vejami prevelik.

Milko se ni mogel načuditi spretnosti, s katero so Jožek in njegova dva bratca speli proti vrhom mogočne črešnje, a mislil si je: »Kar znate vi, znam jaz tudi!« In začel je še on plezati po lestvi navzgor, a je bil že pri tem precej neokreten. Ko je bil prišel tako do razrastkov, je hotel za Joškom. Posnemal ga je in se trudil, da bi si pomagal na isti način navzgor kot on. Nekolikokrat se mu je res posrečilo, da je dosegel vejo nad seboj; te se je oprijel in se pomaknil više, potem pa mu je hipoma sape zmanjkalo. Jožek, ki je bil opazil, kako nerodno se lovi med vejami, mu zakliče: »Milko, ne sili gori, če ne znaš plezati! Poglej, kako lep grozd sem ti odlomil!« V tistem hipu je priletela vejica polna žarečih črešenj proti Milku, a bil je premalo uren, da bi jo bil prestregel in padla je na tla. Milko je zdaj sam izprevidel, da je dosti pametneje, ako stoji pod črešnjo in čaka, da mu kaj od zgoraj doli prifrči, kakor da bi se trudil in vendar ničesar ne dobil, zakaj doslej ni bil dosegel še nobene črešnje.

Odloči se torej, da pojde lepo doli. Toda kako, to je bilo zdaj vprašanje! Namesto da bi se bil dotipal z nogo do nižje rastoče veje, stopil nanjo in se potem spuščal od veje do veje nizdol baš tako, kakor se je poprej spenjal kvišku, se je zasukal naokolo. Mladi mestni gospodek je mislil nemara, da pojde po kakih stopnicah z drevesa! Toda stopnic ni bilo nikjer! Do tja, kamor je segala lestvica, res ni bilo daleč, a z enim korakom se vendar ni dalo dospeti tja. Če bi bil nasprotni vrh nekoliko bolj blizu, tako da bi ga bil dosegel z rokami in se lahko uprl vanj, bi bilo že šlo, toda bil je preveč odmaknjen in tako Milko ni vedel ne kako ne kaj. Hkratu ga je obšel občutek kakor daví, ko je stal v sanjah na visokem stolpu! Hotel je klicati na pomoč, a bilo ga je sram. Ali bi se mu njegovi bratranci na vse grlo ne smejali, ko bi ga videli v taki zadregi? Ne, tega veselja Milko svojim kmetiškim sorodnikom ni privoščil! Toda kako priti doli, kako? Milko je premišljal sem in tja, naposled pa je prišel do zaključka, da drugače nikakor ne pojde, kakor da se spusti proti nasprotnemu vrhu ter se ujame ob njem. Po lestvi doli bi potem ne bila taka reč! Rečeno — storjeno! Toda Milko je zletel mimo svojega cilja in hipoma je bil na tleh! In to je bila še sreča! Zakaj če bi bil butnil z glavo ali tudi z vsem životom v trdi les, bi se bil hudo udaril in stvar bi se bila nedvomno iztekla zanj vse slabše, nego se je.

Nekaj hipov Milko ni vedel, kaj se je z njim zgodilo. Vzelo mu je sapo in ležal je, kakor je bil dolg in širok pod drevesom, pa bulil oči. Potem pa se je hipoma zavedel, da je padel in da ima vsekakor pravico, da svojo nesrečo svetu naznani z jokom.

Začel je torej na ves glas kričati, a ležal je nepremakljivo kakor mrtev. Pravzaprav v istini sam ni vedel, je li živ ali mrtev. Zakaj če človek tako z višine pade, kakor je on danes že dvakrat padel — enkrat s stolpa, enkrat s črešnje — ni prav nič čudnega, če se ubije.

Njegovi trije bratrance so bili kaj hitro pri njem in prizadevali so si na vse načine, da bi ga spravili po koncu. Videli so namreč, da je priletel Milko baš na kup suhega vejevja, ki je bilo ostalo ondi še od pomladi, ko so drevje trebili. Iz tega dejstva so čisto pravilno skleпали, da se mu ni moglo kdo ve kaj zgoditi. Toda Milko je bil menda drugega prepričanja. Hotel je zbuditi usmiljenje in jokati in tarnal je, ne da bi mogel povedati, kje ga kaj boli. Šele ko so mu pomolili tja vsak svoj s črešnjami navrhani klobuk in mu začeli prigovarjati, da naj vzame, je polagoma pozabil na svojo nesrečo. Ko je potem z njih pomočjo vstal in se prepričal, da je še cel in da ga noge še držijo, so se mu tudi lica zopet zjasnila. Šli so nato proti domu. Ko je Jožek videl, da je Milko že popolnoma miren in da mu gredo črešnje jako v slast, mu je malce hudomušno pošepnil: »Vidiš, Milko, to je pač tako: ti znaš po ljubljanskih drevoredih lepo svoje nožice predstavljati, mi tukaj znamo pa — na črešnje plezati!«

Milko je imel občutek, kakor bi ga bil kdo vščipnil. Vendar pa se je z nekako spoštljivostjo ozrl na svojega kmetiškega bratranca. Tako nekako junaški se mu je zdel, ko ga je primerjal sam s seboj. In ko se je Milko potem na večer, sedeč med dvema košaricama, polnima žlahtnih črešenj, vozil s svojimi starši zopet proti Ljubljani, si ni mogel kaj, da ne bi bil pripomnil: »Papa, ti moji bratrance pa res niso karsibodil!«

»Kaj ne da ne?« se je zasmel oče.

»Plezati znajo pa že tako!«

»No, to bi še ne bilo toliko! Da ti še ne znaš plezati, ti ni treba biti preveč žal. Samo eno si zapomni: vsake stvari se treba učiti! Nikdar se ne lotevaj, česar ne znaš, če nočeš, da se ne ponesrečiš tako ali še huje, kakor si se danes! Kar se pa tiče tvojih bratrancev, je poglobitno to, da so vsi jako pridni, kakor mi je pravil oče. Le rad jih imej in nič se jih ne sramuj, četudi so kmetiški! Da so dobrega srca in da imajo oni tebe radi, so danes v obili meri pokazali!« —

Moja zvezda.

*Le kadar nastopajo jasne noči,
velika mi zvezda na nebu žari.*

*Prijazno miglja in gleda name
in čuvstvo prijetno navdaja srce.*

Stojko Stojan.

